

การปรับตัวของผู้หญิงมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) กลุ่มดับลีซ Adjustment of Muallaf (Converted Islam Women) in Tablighi Jamaat

กีฟละห์ ดารากัย

Keeflah Darakai

สำนักวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

School of Liberal Arts, Walailak University

Corresponding Author, e-mail: arnatuleya@gmail.com

(Received: March 21, 2021 | Revised: August 10, 2021 | Accepted: August 10, 2021)

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องการปรับตัวของผู้หญิงมุอัลลัฟ (มุสลิมใหม่) กลุ่มดับลีซ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้หญิงมุอัลลัฟหลังการเปลี่ยนศาสนา โดยใช้กรณีศึกษาเป็นผู้หญิงมุอัลลัฟที่เป็นสมาชิกของกลุ่มดับลีซ จำนวน 6 คน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แนวคิดเรื่องเล่าและแนวคิดการปรับตัวเป็นกรอบการวิจัย ใช้วิธีการศึกษาข้อมูลจากงานวิจัย เอกสารวิชาการและเก็บข้อมูล โดยใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการศึกษาพบว่า ผู้หญิงมุอัลลัฟเปลี่ยนศาสนาด้วยสาเหตุ 2 ประการ 1) เพราะความสนใจ เรียนรู้ศาสนาอิสลาม ผ่านการให้ความรู้ของชุมชนและแบบอย่างของบุคคลแวดล้อม โดยเปลี่ยนศาสนาและดำเนินชีวิตในศาสนาใหม่มากระยะหนึ่งก่อนแต่งงานกับผู้ชายมุสลิม 2) เพราะต้องการแต่งงานกับผู้ชายมุสลิม โดยได้รับการส่งเสริมความเข้าใจเรื่องศาสนาอิสลามจากคนรักเป็นหลัก เริ่มต้นด้วยการปรับตัวในเรื่องหลักความเชื่อพร้อมกับศึกษาหลักคำสอนวิถีปฏิบัติของ

ศาสนาใหม่จากบุคคลแวดล้อม ชุมชน และศูนย์การศึกษาอิสลามโดยอาศัยระยะเวลา และวิธีการปรับตัวตามบทบาทและสถานการณ์ ทั้งนี้ภูมิหลังมีผลต่อการปรับตัวเช่นกัน สิ่งที่ปรากฏชัดเป็นรูปธรรมของผู้หญิงมุอัลลัฟกลุ่มดับลีซ คือ การปรับตัวทางด้านการแต่งกายที่มีลักษณะเฉพาะของกลุ่ม การปรับตัวในฐานะสะใภ้ ภรรยา มารดา การรักษาสัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวเดิม และการปฏิบัติจริยวัตรที่เคร่งครัด โดยขัดเกลตาตัวเองให้สอดคล้องกับกฎของกลุ่มดับลีซ และกลุ่มมัศตูรา

คำสำคัญ: มุอัลลัฟ, การปรับตัว, กลุ่มดับลีซ, ผู้หญิง, นครศรีธรรมราช

Abstract

Research Paper on Adjustments of Muallaf (Converted Islam Women) Tablighi Jamaat. The study is based on the women's own conversion adjustment narratives. The study focuses on 6 muallaf. It is therefore a qualitative case study The researcher used Narrative theory and Adjustment theory to establish a research framework using both printed and other written materials, observation and in-depth interviews materials.

The research findings two patterns in the religious conversion of these women 1. by their own will. Media, educational materials, community learning and individual modeling play important roles in this transformation. This group of converted women typically continues to live their new religion for some time before eventually

meeting and marrying a Muslim man with whom they start a new family. 2. as a part of the process of becoming married to a Muslim man. The adaptation to Islamic thought and life is guided by their loved one. Both groups of female converts acquired the basic beliefs of Islam through study of the religion's teachings and they learned the practices of Islam through the people around them in their Islamic community and through the Center(s) of Islamic Studies. All of this took time as they adjusted to their social contexts and to the various situations. The backgrounds of each of the women had effects on adjustments that was apparent among Muallaf in Tablighi Jamaat group was their adjustments in manner of dress and their general styles of life were relatively strict that who had been trained by one of the religion's reformist movements. At the same time, these female converts seek to maintain good relations with their natal families, even at the same time as to adjust themselves psychologically and seeking to establish deeper and stronger levels of faith through their involvement in the groups of Tablighi Jamaat and the *mastura*.

Keywords: Muallaf, Adjustment, Tablighi Jamaat, Women, Nakhon Si Thammarat

1. บทนำ

บทความวิจัยนี้ เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตเอเซีย ตะวันออกเฉียงใต้ เรื่อง การปรับตัวของผู้หญิงมุสลิม (มุสลิมใหม่) กลุ่มดับลีฆ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวของผู้หญิงมุสลิมหลังการเปลี่ยนศาสนา ผ่านเรื่องเล่า และประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิง ที่เป็นมุสลิมใหม่หรือในชุมชนมุสลิม เรียกว่า “มุสลิมใหม่”

มุสลิมใหม่ ตามความหมายและการเรียกขานในสังคมไทยคือ ผู้ที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามเป็นศาสนาใหม่ ซึ่งก่อนหน้านั้นเขาอาจเป็นผู้นับถือศาสนาพุทธ ศาสนาพราหมณ์ ศาสนาคริสต์ ฯลฯ หรือ ไม่เคยนับถือศาสนาใดมาก่อนเลย อับดุลเลาะ หนุ่มสุข (2558) ได้กล่าวถึง “มุสลิมใหม่ในสังคมมุสลิมไทย” ว่า “สำหรับคำว่ามุสลิมใหม่ คือ มุสลิมใหม่ แต่จะไม่ใช้เรียกมุสลิมที่ตกมรดก (ตกศาสนา) ที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลามอีกครั้งและจะไม่ใช้เรียกเด็กที่เป็นมุสลิมตามบิดาหรือมารดาที่ปฏิญาณตนเข้ารับอิสลาม”

ผู้หญิงมุสลิมกลุ่มดับลีฆในจังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อเปลี่ยนความเชื่อในศาสนาแล้ว จำเป็นต้อง เปลี่ยนวิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันด้วย เช่น เรื่องการแต่งกายที่ต้องปกปิดร่างกาย ใบหน้า ด้วยอาภรณ์สีดำ เปิดเผยได้เพียงดวงตาเท่านั้น นอกจากนี้วิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวันจะต้องเป็นไปตามคำสอน และกฎระเบียบของกลุ่มดับลีฆที่สังกัด ซึ่งกลุ่มดับลีฆอื่นในพื้นที่ต่างๆ อาจจะมีระเบียบคำสอน ที่แตกต่างกันออกไปอาจจะไม่จำเป็นต้องยึดตามที่ปรากฏในจังหวัดนครศรีธรรมราชก็ได้ แต่สิ่งที่เหมือนกันคือ ผู้หญิงกลุ่มนี้มีพื้นที่จำกัดในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการเข้าถึงข้อมูลจึงต้องอาศัยเรื่องเล่าจากผู้หญิงมุสลิมเรื่อง

บทความนี้นำเสนอข้อมูลจากเรื่องเล่า เพราะเรื่องเล่ามีความสำคัญต่อการอธิบายตัวตน ดังที่ Riessman (2005) แจกแจงให้เห็นว่า “งานวิจัยที่ศึกษา

เรื่องเล่าผ่านการวิเคราะห์ในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ตัวตนของผู้เล่าที่ไม่เคยถูกให้คุณค่า ได้รับการยอมรับและถูกนับว่าเป็นความจริง”

การสะท้อนตัวตนของผู้หญิงมุสลิมที่ถ่ายทอดผ่านเรื่องเล่า เผยให้เห็นถึงวิธีการปรับตัวในแต่ละสถานภาพและบทบาท โดยผู้วิจัยนำเสนอเรื่องราวที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น ผ่านเรื่องเล่าในฐานะเพื่อนของผู้หญิงมุสลิม และครูผู้สอนมุสลิมในชุมชน จากการมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิด ทำให้ผู้วิจัยได้รับความไว้วางใจและง่ายต่อการเข้าถึงข้อมูล

ในประเด็นการปรับตัว ผู้วิจัยใช้แนวคิดของ ชิสเตอร์ คอลลิสต้า รอย (Roy, 1999) ซึ่งเชื่อว่า การปรับตัวเป็นการตอบสนองภายในระบบเมื่อมีเหตุการณ์ต่างๆ เข้ามากระทบ การปรับตัวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายใน และสิ่งแวดล้อมภายนอก ซึ่งร่างกายจิตใจ อารมณ์ และสังคม ไม่สามารถแยกจากกันได้ บุคคลจะมีการปรับตัว เพื่อให้เกิดความปกติสุข หรือมีภาวะสุขภาพที่ดี (ศรัณยา แสงมณี, มณี อาภานันท์กุล และยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม, 2555, น. 119-133)

แนวคิดการปรับตัวของรอยยังได้รับการอภิปรายอีก จาก ญัฐสุดา แสงบุญ, มุกดา เตชะพันธ์ และ สุปรีดา มั่นคง (2019) ที่ได้กล่าวว่า งานของรอยนั้นกล่าวถึงการปรับตัวและเป็นการช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาในการปรับตัว เมื่อมีเหตุการณ์หรือปัญหาที่เข้ามาในชีวิตว่า การปรับตัวเป็นผลลัพธ์ หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นและผลลัพธ์ ที่เกิดจากการที่บุคคลมีความคิดและความรู้สึก การใช้ความตระหนักรู้ทางปัญญาและการสร้างสรรค์บูรณาการระหว่างบุคคลกับสิ่งแวดล้อม ให้กลมกลืน โดยรอยเชื่อว่า บุคคลประกอบด้วย กาย จิต สังคม รวมเป็นระบบ ดังเช่นการศึกษาของ Charoenwong, Chirawatkul และ Manderson (2015) พบผลกระทบทางจิตใจที่เกิดขึ้นกับผู้หญิงในภาคอีสานของประเทศไทยในขั้นตอน

การเปลี่ยนความเชื่อทางศาสนา และการปรับตัวในชีวิตประจำวัน เนื่องจากแนวทางการฟื้นฟู เชิญชวนของศาสนาอิสลาม ที่มูอัลลัฟกลุ่มนี้ได้รับการถ่ายทอดจากการเผยแพร่ของกลุ่มตะอวะฮฺ ด้วยข้อปฏิบัติที่เข้มงวดกับหลักคำสอน ในขณะที่งานของ Strub (2015) วิทยานิพนธ์เรื่อง Agents unto Themselves: Reconstructing The Narrative of Woman's Roles In The Aglo-Saxon Conversion ที่สะท้อนการเปลี่ยนศาสนาที่เมืองเดอร์บัน (Durban) ในประเทศแอฟริกาใต้ที่เคยอยู่ภายใต้การปกครองของชาวดัตช์และอังกฤษ ช่วงที่ตกอยู่ใต้อาณานิคม ได้ถูกบังคับให้เข้ารับคริสต์ศาสนา ต่อมาได้มีการจัดตั้งองค์การเผยแพร่ศาสนาสมาคม ตะอวะฮฺ โซไซตี้ (Dawah Society) ขึ้นในเมืองโจฮันเนสเบิร์ก (Johan Nesburg) ในปี ค.ศ. 1800 ผู้หญิงจำนวนหนึ่งเปลี่ยนจากการนับถือศาสนาคริสต์มาเป็นศาสนาอิสลาม ปลดปล่อยตนเองจากการตกเป็นทาสของอาณานิคมเป็นการสร้างพลังของกลุ่มผู้หญิงที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ทั้งด้านการศึกษาและสังคม โดย Strub ใช้วิธีการนำเรื่องเล่าของผู้หญิงที่เปลี่ยนศาสนา มาเป็นวิธีวิทยาสำหรับศึกษาการปรับตัวต่อสังคมใหม่ โดยการกำหนดโครงเรื่องเล่าร่วมกันกับผู้ให้ข้อมูล ทั้งยังช่วยให้ผู้หญิงที่อยู่ในสภาวะการปรับตัวขนาดใหญ่ มีพื้นที่ในการปลดปล่อยความรู้สึกและความตึงเครียด

สำหรับงานศึกษาเรื่องการเปลี่ยนศาสนาของมูอัลลัฟในจังหวัดทางภาคใต้ของประเทศไทย พบในบทความเรื่อง Khao Khaek interfaith Marriage between Muslim and Buddhists in Southern Thailand ของอัมพร หมาดเต็น เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการแต่งงานระหว่างชาวมุสลิมและชาวพุทธในภาคใต้ของประเทศไทย โดยพบว่า การแต่งงานของชาวมุสลิมในจังหวัดทางตอนใต้สุดของจังหวัดปัตตานี ยะลา นราธิวาส และสตูล อยู่ภายใต้กฎหมายครอบครัวและมรดก แต่ในขณะที่ การแต่งงานของมุสลิมส่วนที่เหลืออยู่ภายใต้กฎหมายแพ่ง ส่วนในทางปฏิบัติกฎหมายครอบครัวอิสลามมีผลบังคับใช้กับชาวมุสลิมทั่ว

ประเทศ ปัจจัยหลักที่ทำให้มีผู้เข้ารับอิสลามผ่านการสมรสมากขึ้น เนื่องจากมุสลิมได้มีโอกาสพบปะกับศาสนิกอื่น ผ่านระบบการศึกษา และการประกอบอาชีพ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า มีมุอัลลัฟจากการสมรส หมู่บ้านละ 20-30 คน ถึงจะมีการดูแลจากบุคคลในครอบครัว แต่ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่รับผิดชอบมุอัลลัฟยังมีความกังวล เนื่องจากมีมุอัลลัฟบางส่วนเมื่อเข้ารับศาสนาอิสลามแล้ว ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักการของศาสนา ถึงแม้จะมีการจัดตั้งชมรมผู้เข้ารับอิสลามใหม่ และเปิดอบรมที่ศูนย์การศึกษาอิสลามที่มีสยิดในชุมชน ก็ตาม (Amporn Marddent, 2009, p.190) ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ปริญญา ประหยัดทรัพย์ (2562) เรื่อง การเข้ารับอิสลามของชนต่างศาสนิกในชุมชนพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน พบว่าการเปลี่ยนศาสนา คือ การเปลี่ยนความเชื่อ และการปฏิบัติ มุอัลลัฟส่วนใหญ่จะได้รับการอบรมกับครูสอนศาสนาประจำมัสยิดในชุมชน และสามารถสืบค้นข้อมูลความรู้ออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ต มุอัลลัฟเชื่อว่าการปรับตัวยังคงมีอยู่เสมอ และมีความเข้าใจถึงสภาพการณ์ปรับตัวอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ข้อมูลที่ได้จากการศึกษานี้ สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับสังคม และเป็นประโยชน์กับผู้หญิงมุอัลลัฟในการปรับตัวกับครอบครัวใหม่ สังคมใหม่ และการรับบทบาทในฐานะภรรยาและมารดา นอกจากนี้ยังช่วยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมและช่วยเหลือมุอัลลัฟ และสร้างกลุ่มชมรม หรือ องค์กรเฉพาะที่เติบโตด้วยการขับเคลื่อนของมุอัลลัฟเอง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

ศึกษาการปรับตัวของผู้หญิงมุอัลลัฟกลุ่มดัลลีฮ์ ผ่านเรื่องเล่าและประสบการณ์ชีวิต

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 ประชากร

ผู้วิจัยเลือกศึกษาผู้หญิงมุสลิมกลุ่มดับลีซ ที่เข้ามาศึกษาที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด และสถาบันมัรกัสในจังหวัดนครศรีธรรมราช ช่วงปีพ.ศ. 2557 - พ.ศ. 2562 จำนวน 6 คน ซึ่งเปลี่ยนศาสนามาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี สมรสกับผู้ชายที่เป็นมุสลิมเดิม และมีบุตรในครอบครอง สำหรับการเลือกใช้ผู้หญิงมุสลิม เฉพาะที่เป็นสมาชิกกลุ่มดับลีซ เนื่องจากกลุ่มนี้มีการปรับตัวตามกฎของกลุ่มฟื้นฟูศาสนา ที่ให้ความสำคัญกับการขัดเกลาจิตวิญญาณ ตลอดจนการปฏิบัติตัวในชีวิตประจำวันที่เข้มงวด อีกทั้งยังถูกตรวจสอบและประเมินพัฒนาการจากกลุ่มผู้ชายที่เป็นสามีไปจนกระทั่งอามีร์ (ผู้นำ) ของกลุ่มดับลีซ ซึ่งความเปลี่ยนแปลงที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ การแต่งกายของผู้หญิงกลุ่มนี้ที่ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างสิ้นเชิง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดเรื่องเล่าและแนวคิดการปรับตัว กำหนดการศึกษาภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิตก่อนเปลี่ยนศาสนา จุดเปลี่ยน/สาเหตุของการเปลี่ยนศาสนา และการปรับตัวหลังจากเปลี่ยนศาสนาในฐานะสมาชิกใหม่ของครอบครัวสามีและสังคมใหม่ การปรับตัวในบทบาทของภรรยา มารดา และสมาชิกของกลุ่มดับลีซ รวมไปถึงปรับตัวและรักษาความสัมพันธ์ในฐานะลูกสาวของครอบครัวเดิม

วิธีวิทยาเรื่องเล่าเป็นการสื่อสารจากเจ้าของเรื่อง ผู้เล่าเรื่องจะบอกเล่าประสบการณ์ของตนเองด้วยภาษาและความรู้สึกของตนเอง เพราะไม่มีใครรู้ดีไปกว่าผู้เล่า ดังที่ กนกวรรณ สุทธิพร (2553) ได้กล่าวไว้ใน บทความวิธีวิทยาเรื่องเล่าว่า “วิธีวิทยาเรื่องเล่าเป็นวิถีที่ทำให้เกิดการค้นพบ ค้นหา และนิยามตัวตน

ของผู้หญิง และเป็นการเปิดพื้นที่ให้เห็นความแตกต่างของสถานภาพและบทบาทที่หลากหลายของผู้หญิงซึ่งการเก็บข้อมูลจากเรื่องเล่า มีวัตถุประสงค์เพื่อทำความเข้าใจประสบการณ์และชีวิตของผู้หญิง โดยผู้หญิงจะเล่าเรื่องของตนในภาษาของตน โดยเรื่องเล่ามีความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล”

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3.1 สํารวจและศึกษาเอกสารจากคัมภีร์อัลกุรอาน (คัมภีร์ในศาสนาอิสลาม) และอัลฮาดิษ (คำพูด การกระทำและการยอมรับของศาสดา) และค้นคว้าผ่านเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็น การปรับตัว เรื่องเล่า การเปลี่ยนศาสนา ครอบครัวมุสลิม ตะอวะห์ตັบลิษ เพื่อสร้างกรอบแนวคิด

3.3.2 ดำเนินการภาคสนาม

เนื่องจากผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนมุสลิม จึงใช้ความสนิทส่วนตัวในการเข้าถึงข้อมูล โดยใช้การสนทนาผ่านเรื่องเล่า สอบถาม สัมภาษณ์ประวัติ ประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมาและมีการจัดกิจกรรมร่วมกันอยู่เสมอ ทำให้สามารถสังเกตและเก็บข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งยังเข้าไปร่วมกิจกรรมทางสังคม เช่น การเข้าไปเยี่ยมครอบครัวและช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในฐานะครูและเพื่อน ทำให้เกิดความไว้วางใจ และสามารถสอบถามข้อมูลเชิงลึกได้ ผู้วิจัยได้เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้หญิงมุสลิมเข้ากลุ่มทำมัศตฺูร่า ฟังตะอเล็มที่มรกัส (ศูนย์ศึกษาอิสลามของกลุ่มตັบลิษ) และเป็นสมาชิกกลุ่มตັบลิษออนไลน์ โดยใช้ระยะเวลาทั้งหมด 1 ปี 4 เดือน

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยมองว่า ภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิต มีผลต่อการปรับตัวอย่างไรและทำไมเขาเล่าเช่นนั้น และจาก

การสังเกตการณ์แต่ละครั้งในการเล่าเรื่อง พบว่ามีข้อมูลบางส่วนในช่วงแรกของการสัมภาษณ์ถูกปกปิดไว้ แต่เมื่อได้คุ้นเคยกันมากขึ้น ข้อมูลที่ปกปิดไว้ได้รับการเปิดเผยออกมาอย่างเต็มที่ ซึ่งบางเรื่องเล่าจะได้ชุดข้อมูลใหม่ ที่ต่างไปจากชุดข้อมูลเดิมข้างต้น หากผู้วิจัยมีข้อสงสัยในสิ่งที่เล่าแล้วว่าอาจไม่จริงทั้งหมด ผู้วิจัยจะสอบถามในประเด็นเดิมซ้ำไปมาผ่านการสนทนา และตรวจสอบ สืบหาความจริงจากบุคคลแวดล้อมของผู้หญิงมูฮัลล์ฟ แต่บางข้อมูลไม่สามารถนำเสนอได้ เนื่องจากไม่ยินยอมให้เปิดเผย จึงมีความจำเป็นต้องใช้ชื่อสมมุติในการนำเสนอบทสัมภาษณ์ เป็นการให้เกียรติกับผู้ให้ข้อมูล และปฏิบัติตามกฎของจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ การวิจัยนี้ได้รับการรับรอง โดย คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ตามเอกสารรับรอง เลขที่ WUEC-20-050-01

4. ผลการวิจัย

4.1 ภูมิหลังของผู้หญิง

กระบวนการและความสามารถในการปรับตัวของผู้หญิงมูฮัลล์ฟ ในสถานภาพและบทบาทใหม่ของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิต ทักษะคติ รวมไปถึงการได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบุคคลแวดล้อมในครอบครัวและสังคมรอบตัว ซึ่งบริบทเหล่านี้ ล้วนส่งผลต่อการปรับตัวทั้งสิ้น โดยผู้หญิงที่ผู้วิจัยศึกษามีภูมิหลัง 2 แบบ คือ

กลุ่มแรก ผู้หญิงกลุ่มนี้เติบโตและใช้ชีวิตในครอบครัวชนชั้นกลาง ได้รับการศึกษา และมีชีวิตครอบครัวเป็นไปตามโครงสร้างที่สังคมกำหนด ได้รับความรัก การอบรมสั่งสอนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจากครอบครัวอย่างดีและสม่ำเสมอ ได้รับการศึกษาจนจบชั้นมัธยมปลายและมีงานทำ มีรายได้จุนเจือครอบครัว ใช้

ชีวิตเรียบง่าย มีเพื่อนที่ดี เข้าวัดทำบุญไหว้พระ และร่วมกิจกรรมประเพณีต่างๆ ของศาสนา

กลุ่มที่สอง มี 2 ประเภท คือ *ประเภทแรก* คือกลุ่มผู้หญิงที่เติบโตมาในชุมชนพหุสังคมระหว่างไทยพุทธกับไทยมุสลิมหรือศาสนาอื่นๆ เข้าเรียนในสถาบันเดียวกับศาสนิกอื่น มีเพื่อนร่วมงานต่างศาสนา และมีคนรักเป็นผู้ชายมุสลิม *ประเภทที่สอง* คือ กลุ่มที่เติบโตมาในชุมชนที่ปฏิสัมพันธ์กับชาวมุสลิมน้อย ผู้หญิงกลุ่มนี้ไม่สนใจและไม่ต้องการรับรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม พวกเขาเผชิญปัญหาภายในครอบครัว ฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี ไม่ได้ได้รับการศึกษาในระดับเกณฑ์พื้นฐาน ให้ความสำคัญทางอารมณ์ เมื่อเวลาผ่านไปพวกเขารู้สึกแยกกับตัวเอง ไม่ชอบชีวิตอยู่ที่เป็นอยู่ จึงพยายามที่จะดิ้นรนให้หลุดพ้นไปจากสภาพชีวิตเดิม

ผู้หญิงทั้งสองกลุ่มนี้ ก่อนเปลี่ยนศาสนา พวกเขาแค่เพียงตั้งคำถามต่างๆ กับเรื่องราวที่พบเห็น และด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมในวัฒนธรรมประเพณีของศาสนาอิสลามในสังคมมุสลิมเท่านั้น ดังที่ กุสุมา ได้ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยว่า “ฉันแหวะชื่อของกินระหว่างทางกลับบ้านที่งานมัสยิดแห่งหนึ่ง เมื่อฉันเดินเข้าไปในงานและบนเวทีมีการบรรยายศาสนาเป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ฉันคุยกับเพื่อนว่า เหมือนนรก สวรรค์ของพุทธศาสนาเราหรือเปล่า แต่ฉันก็ไม่ได้สนใจที่จะหาคำตอบอะไร ฉันเดินต่อไปยังซุ้มเสื้อผ้าเห็นผู้คนแต่งตัวสวยงาม ผู้หญิงมุสลิมบางคนแต่งตัวคล้ายเจ้าสาวเลย พวกเขาใส่เสื้อผ้าสีฉูดฉาด แต่งหน้าเข้ม ฉันรู้สึกชอบเพราะมันสวย แต่ฉันก็เห็นบางคนแต่งตัวด้วยชุดสีดำ ปกปิดใบหน้า ฉันรู้สึกแปลกใจ แต่ฉันก็ไม่ได้นึกสนใจอะไร ”(กุสุมา (นามสมมุติ), 13 สัมภาษณ์, 2562)

การรับรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลามของกุสุมาเป็นการรับรู้ในระดับพื้นฐานเป็นข้อมูลทั่วไปในสังคมเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนมุสลิม การแหวะเที่ยวงานมัสยิดของ

กุสุมาเปรียบเสมือน การแวะตลาดซื้อของกินของใช้ ไม่มีเจตนาที่จะไปรับรู้หลักคำสอนแต่อย่างใด แต่การที่เข้าไปอยู่ในบรรยากาศของงานมัสยิด ทำให้รับรู้หลักการและวัฒนธรรมของศาสนาอิสลามโดยปริยาย ในขณะที่ อัมพิกา ซึ่งมีความสนใจในศาสนาอิสลามและพยายามเรียนรู้วิถีชีวิตและได้รับรู้ข่าวสารต่างๆ ของชาวมุสลิมในสังคม แม้กระทั่งข่าวการประท้วงของมุสลิมทั่วโลกเมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ทำร้ายมุสลิมหรือดูหมิ่นศาสนาอิสลามทำให้เธอรับรู้ถึงโลกมุสลิมในอีกรูปแบบหนึ่ง จากการบอกเล่าของอัมพิกาพบว่าวิถีคิดเกี่ยวกับโลกมุสลิมมีความแตกต่างกับของกุสุมา เธอเล่าว่า “ฉันรู้สึกดีที่เห็นว่ามุสลิมทั่วโลกแสดงออกว่าพวกเขาคือเรือนร่างเดียวกัน การช่วยเหลือและแบ่งปันคือสิ่งที่พี่น้องมุสลิมกระทำให้กันเสมอ” (อัมพิกา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 23 มิถุนายน 2562)

4.2 สาเหตุการเปลี่ยนศาสนาของผู้หญิง

4.2.1 การเปลี่ยนศาสนาเพราะความความสนใจส่วนตัว

อัมพิกา เริ่มสนใจและเรียนรู้ด้วยตนเองจากความประทับใจในถ้อยคำ “มุสลิมเป็นพี่น้องกัน” เธอบอกวามันทำให้เธอรู้สึกดี อบอุ่นและปลอดภัยเธอเรียนรู้ความสัมพันธ์ระหว่างมุสลิมด้วยกัน เมื่อยังเรียนรู้อย่างประทับใจ และตัวเธอเองได้รับการปฏิบัติจากเพื่อนมุสลิมด้วยดี ทำยที่สุดเธอจึงตัดสินใจเปลี่ยนศาสนา และมีความพยายามปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม แต่สำหรับผู้หญิงมุอ์ลัฟหลายคนที่รับรู้ข่าวสารด้านลบ เมื่อได้พบความจริงจากเรื่องที่เคยเข้าใจผิดมาและพบคำตอบใหม่ จากเรื่องราวในหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม และจากชาวมุสลิมที่มีวิถีปฏิบัติที่ดี ทำให้พวกเธอเปลี่ยนความคิด เกิดทัศนคติที่ดีต่อพี่น้องมุสลิม ก่อให้เกิดความเลื่อมใสในหลักคำสอนและเปลี่ยนศาสนาในที่สุด

4.2.2 การเปลี่ยนศาสนาเพราะความต้องการที่จะแต่งงานกับผู้ชายมุสลิม

ผกากรองได้รู้จักกับผู้ชายมุสลิมและพัฒนาความสัมพันธ์จนกลายเป็นคนรัก ต้องการที่จะสร้างครอบครัวร่วมกัน ผกากรองเล่าว่า “ฉันพบกับสามีของฉันตอนที่ฉันช่วยป่าชายผลไม้ในตลาด เราเริ่มคบหากันโดยที่ป้าก็รับรู้ เมื่อแม่รู้ก็ไม่ได้ต่อว่าฉัน แต่บอกกับป้าว่า ไม่อยากให้ฉันเปลี่ยนศาสนาเลย แต่ป้าก็บอกกับแม่ว่า พอฉันคบหากับผู้ชายมุสลิม ฉันแต่งตัวเรียบร้อยและสำรวมขึ้น เทียบน้อยลง ฉันว่านะ ถึงแม่จะไม่เห็นด้วยที่ฉันคิดที่จะเปลี่ยนศาสนา แต่ก็ชอบความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น และเมื่อฉันเปลี่ยนศาสนา แม่ก็เพียงแค่ว่าพูดว่า ตัดสินใจดีแล้วใช้ไหม” (ผกากรอง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 14 เมษายน 2562)

ผกากรอง ศึกษาศาสนาามาระยะหนึ่งก็เปลี่ยนศาสนา และแต่งงานกับคนรัก ซึ่งในศาสนาอิสลามนั้นผู้ชายและผู้หญิงที่จะทำการแต่งงานกันทั้งสองฝ่ายต้องนับถือศาสนาอิสลามเท่านั้น มนัส ดารากัย กรรมการมัสยิดมูวะห็อดีน กล่าวว่าการเปลี่ยนศาสนาในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น สามารถกระทำได้ที่สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดทุกแห่ง โดยจะมีการทดสอบความรู้พื้นฐานทางศาสนา และดำเนินการตามขั้นตอนจนเสร็จสิ้น พร้อมเอกสารสำคัญรับรองการเป็นมุสลิมให้กับมูอัลลัฟ 3 อย่างคือ 1. หนังสือแสดงเจตจำนงเข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม 2. บันทึกราคาให้การผู้เข้ารับนับถือศาสนาอิสลาม 3. คำสั่งตั้งผู้จัดการศพ หากมูอัลลัฟต้องการจะแต่งงาน ก็จะต้องเข้ารับการอบรมความรู้ก่อนแต่งงานเสียก่อน โดยทางสำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัด หรือศูนย์การศึกษาอิสลามของมัสยิดในแต่ละแห่ง จะจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาให้กับมูอัลลัฟ ทำการทดสอบความรู้และการปฏิบัติจนผ่าน ถึงจะได้รับประกาศนียบัตรการอบรมก่อน

แต่งงาน หลังจากนั้นทางกรรมการมัสยิดจึงจะทำการแต่งงานให้ ” (มนัส ตารากัย, สัมภาษณ์, 23 มีนาคม 2562)

4.3 การปรับตัวในฐานะสมาชิกของครอบครัวใหม่

ในอดีตสังคมมุสลิมบางครอบครัว บางชุมชน ไม่ค่อยยอมรับคนต่างศาสนาเข้ามาเป็นสมาชิกใหม่ แต่ปัจจุบันมีการยอมรับกันมากขึ้น อาจถือว่าเป็นสิ่งดีงามที่เกิดขึ้นในชุมชน ที่สามารถเพิ่มจำนวนของผู้นับถือศาสนา และชื่นชมในความพยายามที่จะปรับตัวตามหลักความเชื่อ ปฏิบัติตามคำสอนของศาสนาใหม่ เพื่อให้กลุ่มคนในครอบครัวใหม่ เครือญาติของสามีและสังคมใหม่ยอมรับ ดังที่รุจิรา ได้เล่าว่า “ฉันพบกับสามีรู้จักกันตอนที่เขาออกตะอวะฮ์ที่มัสยิดในชุมชนของฉัน ฉันขายของอยู่ที่ตลาดชุมชน เรารู้จักกันเวลาที่เขาออกมาซื้อของ เมื่อเขากลับไป เขาได้ส่งหนังสือที่เกี่ยวกับศาสนาอิสลามให้ฉันอ่านหลายเล่ม เราติดต่อกัน 3 เดือน จึงวางแผนที่จะแต่งงานกัน ฉันโทรศัพท์ไปบอกพ่อกับพี่ชายว่าจะเปลี่ยนศาสนา และจะแต่งงาน ทั้งพ่อและพี่ชายไม่พอใจมาก คนรักฉันบอกว่าไม่จำเป็นต้องขออนุญาตจากพ่อเพราะต่างศาสนากัน สามารถให้อิหม่ามประจำมัสยิดเป็นผู้ปกครองของฉันแทน หลังจากแต่งงานกัน สามีได้พาฉันมาหาครอบครัวของเขาที่จังหวัดนครศรีธรรมราช ครั้งแรกที่พบกัน เห็นได้ชัดว่าครอบครัวสามีไม่ต้อนรับฉันเท่าที่ควร คงเพราะฉันไม่ใช่มุสลิมเดิม ถึงฉันจะเสียใจแต่ฉันได้กำลังใจจากสามีให้สู้ไปด้วยกัน ฉันจึงตั้งมั่นว่าจะใช้ความดีเอาชนะทุกสิ่งฉันทำขนมขายที่หน้าบ้านสามีโดยแม่ของสามีนั่งขายไปกับฉันด้วย ฉันมอบเงินให้แม่สามีทุกวัน และฉันจะแถมขนมให้คนซื้อเสมอ โดยเฉพาะญาติของสามี ฉันช่วยเหลือญาติๆสามีและช่วยงานบุญของชุมชนเสมอ ฉันไปเรียนศาสนากับพวกเขาและเข้าร่วมกิจกรรมมัสตูรา เมื่อเวลาผ่านไป พวกเขาก็เป็นมิตรและยอมรับฉัน”

(รุจิรา (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 20 มีนาคม 2562)

ในขณะที่ฝึกการร้อง การพบกับครอบครัวสามีในครั้งแรก เธอได้รับการต้อนรับอย่างดีจากญาติพี่น้องของสามีที่มาเยี่ยม พวกเขาสละมกระชับมือและสวมกอดเธอ ซึ่งมันทำให้เธอรู้สึกอบอุ่นและสนิทใจ ฝึกการร้องเล่าว่า “ปกติกับคนแปลกหน้าที่พบกันครั้งแรก ฉันเพียงแต่ไหว้ทักทาย และคงใช้ระยะเวลาพอสมควรกว่าจะแตะต้องถึงตัว หรือสวมกอดกัน แต่เมื่อฉันเป็นมุสลิม ฉันกลับพบว่าญาติๆที่เป็นผู้หญิงจะเอาแก้มชนกันและสวมกอดกัน ฉันรู้สึกอบอุ่นมากเมื่อพวกเขาสละมและโอบกอดฉันในวันแต่งงาน หลังจากวันนั้นทุกครั้งที่เราพบกันพวกเขาก็ทำเหมือนเดิม ครั้งหนึ่งฉันไปมัสยิดที่จังหวัดปัตตานี ฉันพบเพื่อนใหม่ในวงฮาลาเกาะห์มุสลิม บางคนเราไม่เคยรู้จักกันเลยแต่เราอดกันได้สนิทใจ เด็กผู้หญิงซึ่งเป็นลูกของสมาชิกในกลุ่มพวกเขาสละมและจับมือของฉัน ฉันอดไม่ได้ที่จะสวมกอดพวกเขาตอบ” (ฝึกการร้อง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 23 เมษายน 2562)

การที่ฝึกการร้องเรียนรู้การทักทายในรูปแบบอิสลามด้วยการให้สละมและรับสละมจากบุคคลใกล้ชิดตัว ซึ่งเป็นการให้สละมด้วยการสัมผัสมือระหว่างเพศเดียวกันเท่านั้น ไม่สามารถสัมผัสมือต่างเพศได้ ยกเว้นคนในครอบครัวที่สืบสายโลหิตเท่านั้น ทำให้เวลาเธอกลับไปยังครอบครัวเดิมของเธอ หลังจากไหว้ทักทายแล้ว เธอเพิ่มการเข้าไปจับมือพวกเขาด้วยทุกครั้งที่มีโอกาส และสวมกอดสมาชิกในครอบครัวของเธอ ตามสถานการณ์ที่อำนวย นอกจากนี้ฝึกการร้องยังได้รับการดูแลและช่วยเหลือเรื่องการปฏิบัติตน การครองตน นอกเหนือจากหลักคำสอนและการปฏิบัติในการละหมาด การถือศีลอด และเรื่องอื่นๆในชีวิตประจำวัน ฝึกการร้อง เล่าอีกว่า “ครั้งหนึ่ง ฉันเคยนำรูปภาพของลูกที่เดิน

พาเหรดในงานโรงเรียนมาโล่กรอบแล้วตั้งไว้บนโต๊ะ มีะ (แม่ของสามี) เข้ามาในห้อง มีะบอกว่าอย่าเอารูปมาโชว์แบบนี้ เดียวมาลาอีกตรอมฮัมมัด (ทูตสวรรค์แห่งความเมตตา) จะไม่เข้ามาในบ้าน ฉันบอกว่าแค่รูปของลูก เขายังเด็ก แต่มีะบอกให้เอาไปเก็บ แล้วกำชับว่าห้ามเอารูปคนหรือสัตว์มาแขวนหรือตั้งไว้ในบ้าน แล้วเวลาซื้อเสื้อผ้าให้ลูกก็ให้หลีกเลี่ยงภาพคนหรือสัตว์ด้วย”

(ผกากรอง (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 30 เมษายน 2562)

จากเรื่องเล่านี้พบว่า ผู้หญิงมุสลิมต้องปรับตัวสู่การเป็นสมาชิกของครอบครัวระดับพื้นที่เคร่งครัดมาก นอกเหนือจากเชื้อฟิงสามีแล้ว บุคคลในครอบครัวล้วนมีอิทธิพลต่อการใช้ชีวิตประจำวัน ซึ่งในบางครอบครัวจะรวมไปถึงเครือญาติที่มีผลต่อการควบคุมดูแลเช่นกันแนวคิดเรื่องกระบวนการปรับตัวนั้นเป็นกระบวนการปรับตัวที่มีการเปลี่ยนแปลงจากวิถีชีวิตเดิม ไปสู่วิถีชีวิตใหม่ เพราะการที่บุคคลคนหนึ่งได้เข้าไปอยู่ในสังคมสภาพแวดล้อมใหม่ๆ ไม่คุ้นเคย ต้องมีการปรับตัวไปตามสถานการณ์ และบริบทของพื้นที่ และสิ่งแวดล้อม นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับกรอบแนวคิดของ O'Brien และ Holl (1992) ได้มองว่า การปรับตัวถูกประยุกต์ใช้ในด้านมนุษยวิทยา (Anthropology) และวัฒนธรรม (Cultural) เพื่อใช้ในการอธิบายวัฒนธรรมหลัก (Core Culture) กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติผ่านกิจกรรมต่างๆ ในชีวิต Butzer (1980) มองว่าการปรับตัวยังถูกใช้ในเรื่องของสังคมศาสตร์เพื่อใช้ในการอธิบายระบบการปรับตัวของมนุษย์ โดยเฉพาะการปรับตัวเพื่อความสำเร็จต่าง ๆ ในสังคม (O'Brien & Holl, 1992. อ้างถึง สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, น. 32)

4.4 การปรับตัวในฐานะภรรยา

ผู้หญิงมุฮัลลัฟในฐานะภรรยาต้องยอมรับให้สามีเป็นผู้นำ ปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาและเคร่งครัดตามกฎข้อปฏิบัติของกลุ่มตบลิซ ซึ่งกฎของกลุ่มตบลิซที่สามีสั่งใช้ให้ทำนั้น เป็นการเชิญชวนให้ทำเพิ่มโดยใช้วิธีการเน้นย้ำถึงความสำคัญและส่งเสริมให้กระทำ ซึ่งผู้อาวุโสของกลุ่มตบลิซ หรือสามีจะถ่ายทอดด้วยการปฏิบัติให้สมาชิกในชุมชนและในครอบครัวได้เห็นเป็นแบบอย่าง

ผู้หญิงมุฮัลลัฟต้องเรียนรู้หลักปฏิบัติรู้ว่าสิ่งใด ฮาลาล (ศาสนาอนุมัติให้กระทำ) และสิ่งใดที่ ฮารอม (ศาสนาไม่อนุมัติให้กระทำ) ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการครองตนในบ้าน มารยาทต่อสามี การดูแลทรัพย์สินของสามี และไม่สามารถอนุญาตให้บุคคลทั่วไปเข้าไปในบ้านหากสามีไม่อยู่บ้าน รวมไปถึงถึงอาหารการกินที่ต้องเลือกใช้วัตถุดิบและวิธีการปรุงตามหลักของศาสนาที่กำหนดเท่านั้น

ส่วนกรณีที่ต้องออกนอกบ้านผู้หญิงมุฮัลลัฟของกลุ่มตบลิซไม่สามารถออกไปที่สาธารณะโดยลำพังจำเป็นต้องมีผู้ปกครองไปด้วยกันเสมอ ภรรยา หรือลูกสาวต้องขออนุญาตสามีหรือพ่อ เมื่อต้องการออกนอกบ้านทุกครั้ง ถึงแม้ปัจจุบันพวกเขาออกมาทำงานนอกบ้านมากขึ้นในช่วงเวลาที่สามีออกไป ตะวะฮฮ (การออกไปเผยแผ่ศาสนา) 4 เดือน หรือมากกว่านั้น การที่สามีออกไปตะวะฮฮนอกบ้าน ทำให้บางครอบครัวประสบปัญหาเศรษฐกิจ แต่พวกเขามีความเข้าใจถือว่าสามีเคร่งครัดในศาสนาและเสียสละเพื่อส่วนรวม และครอบครัวจะได้รับผลตอบแทนความอดทนเสียสละนี้เช่นกัน

สมาลีเล่าว่า “สามีฉันเขาสั่งให้ใช้การแต่งกายด้วยชุดสีดำเท่านั้น หากจะใส่เสื้อผ้าสีอื่น หรือ แต่งหน้าจะทำได้เฉพาะเวลาอยู่บ้านกับบุคคลในครอบครัวเท่านั้น สำหรับเรื่องการอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ฉันใช้วิธีการอ่านจากการเขียนคำอ่านภาษาไทย และอาศัยการท่องจำเอา แต่ปัจจุบันฉันอ่านคัมภีร์อัลกุรอานได้

แล้ว สามีสั่งเสริมให้ฉันละหมาด สุนัตกียามุลลัย (การละหมาดในยามค่ำคืน เป็นการละหมาดโดยสมัครใจ) นอกเหนือจากการละหมาด 5 เวลา ในช่วงแรกฉันรู้สึกว่ามันยากลำบากมาก แคว้นละ 5 เวลา มันก็เป็นสิ่งที่ฉันต้องพยายามมากที่สุดแล้ว แต่ด้วยความที่ฉันเกรงใจสามี กลัวเขาด้วย ฉันจึงยอมทำ เมื่อเขาเห็นว่าฉันไม่ค่อยเต็มใจทำ เขาจึงพยายามพูดถึง ผลบุญคุณความดีที่ฉันจะได้รับจากการตื่นมาทำการละหมาดในยามค่ำคืน เขาจะเป็นตัวอย่างที่ดีกับฉัน เขาจะตื่นในเวลาตี 3 ครึ่งของทุกคืนแล้วปลุกฉันให้ลุกขึ้นละหมาดพร้อมเขา ในช่วงแรกเขาจะปลุกฉัน สัปดาห์ละวัน ผ่านไปช่วงหนึ่ง เขาปลุกฉันสัปดาห์ละ 3 วัน หลังจากนั้นไม่นาน ฉันเป็นคนปลุกเขาตื่นมาละหมาดเอง ตอนนี้เขาบอกฉันว่าไม่ได้บังคับนะ ว่าจะต้องทำการละหมาดสุนัตกียามุลลัยให้ได้ทุกคืน แต่พยายามทำให้ได้มากที่สุด ส่วนในช่วงเช้าจะมีบทสวดภาวนาที่เป็นกิจจะต้องทำให้ครบ คือ การอ่านคัมภีร์อัลกุรอาน ซิกีร์ (ภาวนาสรรเสริญ) การอิซติฆฟาร์ (ขอภัยโทษ) 1000 ครั้ง การละหมาดอิซรออ (ละหมาดสุนัตยามพระอาทิตย์ขึ้น)” (สุมาลี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 14 มกราคม 2562)

4.5 การปรับตัวในฐานะมารดา

จากคำกล่าวที่ว่า “สวรรค์อยู่ใต้ฝ่าเท้าของมารดา” นั้นเป็นคำสอนที่ปรากฏซ้ำในการอธิบายตัวตนของการเป็นมารดาในสังคมมุสลิม เนื่องจากหน้าที่ของมารดาสำคัญยิ่ง ผู้หญิงมุสลิมต้องศึกษาคัมภีร์อัลกุรอาน สามารถอ่านได้และรู้ความหมาย เพราะต้องสอนลูกๆ ให้อ่านคัมภีร์อัลกุรอาน และทำฮาลาเกาะห์อะอเล็ม (ศึกษาศาสนาภายในครอบครัว โดยใช้แนวทางของตบลิษ) ทุกวัน พวกเขาจะกวัดขันลูกๆ ในเรื่องของการกล่าวสรรเสริญพระเจ้าอยู่เสมอ อบรมสั่งสอนให้รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบ และตรวจสอบการปฏิบัติศาสนกิจของลูกทุกวัน หาก

ประสบปัญหาพวกเธอจะปรึกษาสามี เครือญาติ เพื่อนกลุ่มมัศตुरาให้ช่วยเหลือเสมอ

เมื่อลูกเติบโตใหญ่จะถูกส่งเข้าโรงเรียนของกลุ่มตำบลิม บางครอบครัวที่ลูกของผู้หญิงมุฮัลลัฟไม่สามารถเรียนในโรงเรียนของกลุ่มตำบลิมได้ เนื่องด้วยความเคร่งครัดของกฎระเบียบและการจำกัดขอบเขตในการใช้ชีวิต ทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับการเรียนของลูก ในฐานะมารดาพวกเธอได้ทำการต่อรองกับครอบครัวสามีเพื่อย้ายลูกออกมาเรียนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่มีทั้งการเรียนการสอนอิสลามและสามัญศึกษาควบคู่กันไป โดยพวกเธอจะให้ลูกๆได้เรียนไปพร้อมกับนักเรียนมุสลิมทั่วไปแต่หากเป็นลูกสาวพวกเธอจะให้ลูกสาวสวมแบบฟอร์มของโรงเรียนได้แต่ลูกสาวของเธอจะต้องสวมผ้าปิดหน้าเสมอเมื่ออยู่ในที่สาธารณะ และจะพยายามให้ลูกสาวหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่มีการปะปนกับเพื่อนต่างเพศ ดังที่สุมาลีได้เล่าว่า “ลูกของฉันออกจากโรงเรียนหลังจากเข้าไปเรียนได้แล้ว 2 เดือนหลังจากที่ฉันพาไปอยู่หอพัก เขาบอกว่าเครียดมากกับกฎระเบียบ ลูกร้องให้เป็นอาทิตย์และไม่ยอมออกจากหอพักเพื่อไปเรียน ฉันไม่รู้จะทำอย่างไรจึงปรึกษากับคู่สะใภ้ของฉันเขาบอกให้ฉันพาลูกสาวมาเรียนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเรียนทั้งหลักสูตรอิสลามศึกษาและหลักสูตรสามัญจนถึง ม.6 ตอนแรกสามีฉันไม่ยอม แต่ฉันพยายามหาเหตุผลจนเขายอมรับ ลูกสาวฉันจึงย้ายมาเรียนที่โรงเรียนใหม่ หลังจากนั้นฉันเห็นลูกมีความสุขขึ้น ถึงแม้จะต้องเรียนหนักกว่าตอนที่เรียนโรงเรียนเดิม ตอนนี้นักสาวฉันอยู่ ม.5 แล้วเธอเป็นเด็กที่เรียนเก่งและมีความมั่นใจในตนเองเวลาไปโรงเรียนเธอไม่ปิดหน้าแต่เวลาอยู่กับครอบครัวและเข้ากลุ่มมัศตुरาเธอจะปิดหน้า แต่งตัวปกปิดมิดชิด และปฏิบัติตามกลุ่มอย่างเคร่งครัด” (สุมาลี (นามสมมุติ), สัมภาษณ์, 3 มกราคม 2562)

สุมาลีซื้อโทรศัพท์ให้ลูกสาวเพื่อที่จะให้ลูกสาวของเธอใช้ในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับการเรียน เธอรู้ว่าบางครั้งลูกสาวของเธอเสพข้อมูลบันเทิงบ้าง แต่เธอไม่ได้ห้ามปรามหรือบังคับไม่ให้ยุ่งเกี่ยว เธอเพียงแนะนำสั่งสอนตามสมควร เธอบอกว่าลูกต้องมีความเท่าทันโลกปัจจุบัน แต่ในขณะที่เดียวกันเธอก็พยายามกวดขันในเรื่องหลักคำสอนของศาสนา โดยตัวเธอเองพยายามปรับตัวเรียนรู้โซเชียลเพื่อที่จะพัฒนาตัวเองและดูแลลูกสาวของเธอ และเธอพยายามรักษาจุดยืนต่อกฎระเบียบของกลุ่มตบตีขมในเวลาเดียวกัน

4.6 การรักษาความสัมพันธ์กับครอบครัวเดิม

ผู้หญิงมุฮัลล์ที่มีความกังวลเรื่องการทำความเข้าใจกับครอบครัวเดิม เพราะพวกเธอจำเป็นต้องรักษาความสัมพันธ์ไว้ในฐานะลูกสาว บางครอบครัวไม่เห็นด้วยกับการเปลี่ยนศาสนา และมีการคัดค้านอย่างรุนแรง แต่บางครอบครัวมีเพียงการตั้งข้อสงสัยและสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการอธิบายและทำความเข้าใจ โดยผู้หญิงมุฮัลล์แต่ละคนจะใช้วิธีการสร้างความเข้าใจและรักษาความสัมพันธ์ที่แตกต่างกันไปตามสถานการณ์และบริบทชีวิตของแต่ละคน

ผลการศึกษาจากผู้หญิงมุฮัลล์ทั้ง 6 คนพบว่า การที่บุคคลในครอบครัวเดิมไม่ต้องการให้สมาชิกในครอบครัวละทิ้งความเชื่อเดิมนั้นเพราะมีความกังวลในศาสนาใหม่ว่าสามารถเป็นที่ยึดเหนี่ยวได้ดีเพียงใด กังวลในเรื่องการเปลี่ยนวิถีชีวิตที่เคยปฏิบัติมาแต่เดิม แต่ในผู้หญิงมุฮัลล์ที่ได้พยายามเรียนรู้และทำความเข้าใจต่อหลักคำสอนของศาสนาอิสลามอยู่ก่อนแล้ว เบื้องต้นสามารถตอบคำถามและสร้างความเข้าใจกับคนในครอบครัวเดิมในระดับหนึ่ง แต่ผู้หญิงมุฮัลล์บางคนไม่มีแม้แต่โอกาสที่จะอธิบายทำความเข้าใจกับคนในครอบครัวเดิมเพราะถูกตัดสายสัมพันธ์ ปิดกั้นการรับรู้ข้อมูลที่ยุผู้หญิงมุฮัลล์พยายามชี้แจง ซึ่งทำให้เกิดความ

ยากลำบากในการปรับสภาพจิตใจมากในระยะแรก การศึกษาพบว่ากรณีเช่นนี้ ผู้หญิงมุฮัลล์ฟต้องใช้ความอดทนอย่างมากในการตั้งรับความไม่พอใจในทุก รูปแบบจากครอบครัวเดิม สิ่งที่ได้ทำคือพยายามหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง และกระทำดีต่อครอบครัวเดิมช่วยเหลือทุกช่องทาง โดยคาดหวังว่าการช่วยเหลือจน เจือครอบครัวจะช่วยให้ความไม่พอใจลดลง แต่ในบางครั้งผลลัพธ์ไม่เป็นไปตามที่ คาดการณ์ไว้ ผู้หญิงมุฮัลล์ฟจึงต้องพยายามปล่อยวางและทำใจยอมรับ สถานการณ์ที่ไม่สามารถเข้าไปจัดการได้

ในขณะที่ผู้หญิงมุฮัลล์ฟบางคนมีความโชคดีที่ครอบครัวเดิมไม่ได้มีการ คัดค้านเพียงแต่ตั้งข้อสงสัยเมื่อได้รับทราบเหตุผลจึงมีความเข้าใจและยอมรับ ซึ่ง ส่งผลต่อการปรับตัวของผู้หญิงมุฮัลล์ฟเป็นไปในทางที่ดี และทำให้ผู้หญิงมุฮัลล์ฟ คงความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและสามารถรักษาสัมพันธ์ภาพได้ตราบจนถึง ปัจจุบัน

การศึกษาวิจัยครั้งนี้พบผู้หญิงมุฮัลล์ฟคนหนึ่งที่พักผ่อนตนเองจนเป็นถึง หัวหน้ากลุ่มมัศสุรา โดยเธอเข้ารับอิสลามและได้แต่งงานกับผู้นำของกลุ่มตะอะฮฺ และได้ย้ายกลับมาที่นครศรีธรรมราชบ้านเกิดของเธอ หลังจากนั้นเธอพยายาม เชิญชวนให้คนในครอบครัวเธอมรับอิสลาม พยายามสร้างชุมชนมุฮัลล์ฟขึ้นมาโดย การสร้างมัศยิดและศูนย์การเรียนรู้อิสลามในที่ดินส่วนตัวของเธอเองและยังคง ทำงานตะอะฮฺจนถึงปัจจุบัน

5. อภิปรายผลการวิจัย

การปรับตัวของผู้หญิงมุฮัลล์ฟทั้ง 6 คน มีการปรับตัวอย่างต่อเนื่อง มี กำลังใจในการปรับตัว เมื่อประสบปัญหาและความยากลำบากในการถือครอง ความเป็นมุสลิม พยายามกลับมาปรับความรู้สึกร่างกายในตัวเอง โดยใช้กำลังใจจาก

ตัวเองผ่านหลักคำสอนของศาสนาเยียวยาจิตใจ และได้รับการช่วยเหลือจากครอบครัวใหม่ที่ตนเป็นสมาชิก ขณะที่ผู้หญิงมุสลัฟที่ไม่เคยรับรู้ หรือสนใจความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม แต่ด้วยสถานะที่ชายคนรักเป็นมุสลิม จึงต้องมีการปรับตัวตามสถานะ ผู้หญิงมุสลัฟกลุ่มนี้ต้องปรับตัวสองครั้ง คือเมื่อเปลี่ยนศาสนา และเมื่อสามีเข้าร่วมเป็นสมาชิกของกลุ่มตบลิซ

การศึกษาพบว่าด้วยเรื่องเล่า สู้มเสียง ภูมิหลังและประสบการณ์ชีวิตของผู้หญิงมุสลัฟทั้ง 6 คน มีความสำคัญต่อการศึกษา โดยเฉพาะเมื่อทำความเข้าใจกับศาสนาใหม่ก่อนเปลี่ยนรับนับถือศาสนาอิสลาม ตลอดจนบทบาทที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันหลังการเปลี่ยนศาสนา และการที่มีการดำเนินชีวิตที่สัมพันธ์อยู่กับกลุ่มพี่น้องมุสลิมที่เรียกตัวเองว่า กลุ่มตบลิซ เริ่มตั้งแต่การเปลี่ยนแปลงชีวิตส่วนตัวในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหลักความเชื่อ หลักคำสอน ปรับตัวสู่วิถีปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและบุคลิกภาพ การปรับตัวเพื่อในฐานะสมาชิกของครอบครัวใหม่ให้เหมาะสมกับบทบาทของการเป็นสะใภ้ ภรรยา มารดา และปรับตัวในฐานะสมาชิกหญิงของกลุ่มตบลิซ รวมไปถึงการเข้ากลุ่มศึกษาและขัดเกลาตนที่เรียกว่า มัสตุรา

การปรับตัวที่มีลักษณะเฉพาะของผู้หญิงกลุ่มตบลิซ มีกรอบในการขัดเกลาวิสัยความเป็นมุสลิมแตกต่างจากมุสลิมทั่วไป เน้นการขัดเกลาจิตวิญญาณ ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพ ความเข้มข้นของขบวนการฟื้นฟูอิสลามที่ได้รับอิทธิพลจาก นักคิดสายจิตวิญญาณ ในภูมิภาคเอเชียใต้ รวมทั้งการปรับตัวที่แสดงถึงความเปลี่ยนแปลงหลังการเปลี่ยนศาสนา การปรับตัวในทางสังคม กับกลุ่มเคลื่อนไหวทางศาสนาในฐานะสมาชิกตบลิซ พบหนึ่งกรณีศึกษาที่ผู้หญิงมุสลัฟก้าวขึ้นมาเป็นผู้นำ กลุ่มมัสตุรา

การศึกษาผู้หญิงมุสลัฟ 2 กลุ่ม พบว่ากลุ่มคนที่มีคุณภาพชีวิตที่ดี เข้ารับศาสนาอิสลามด้วยความเลื่อมใสในหลักคำสอน มีการปรับตัวที่ดี และสามารถ

พัฒนาตัวเองได้เป็นระยะอย่างต่อเนื่อง เพราะได้รับกำลังใจที่ดีจากคนในครอบครัวและสังคมให้การยอมรับ ส่วนกลุ่มที่เข้ารับอิสลามด้วยเหตุผลเพราะต้องการแต่งงานกับผู้ชายมุสลิมและต้องการให้สถานภาพทางสังคมดีขึ้นกว่าที่ตนเองเป็นอยู่นั้น พบว่าภูมิหลังมีปัญหาครอบครัวและเศรษฐกิจ จึงเลือกแต่งงานกับผู้ชายมุสลิมที่มีฐานะดี จนเกิดความเปลี่ยนแปลงเชิงสถานะทางสังคม การปรับตัวของพวกเธอประสบปัญหาในช่วงแรก เมื่อเวลาผ่านไปสามารถปรับตัวได้แต่ใช้ระยะเวลาานานกว่ากลุ่มแรก ส่วนการปรับตัวเพิ่มเติม คือ เมื่อไม่ได้เป็นภรรยาเพียงคนเดียว การพึ่งพาตนเองและสร้างการยอมรับจากครอบครัวสามี เป็นเงื่อนไขที่ส่งผลต่อการปรับตัวในภายหลัง ส่วนการใช้ชีวิตในฐานะสมาชิกหญิงของชุมชนดัลลีซ การต่อรองและการสร้างความเป็นตัวตนของผู้หญิงมีความจำกัดเนื่องด้วยพื้นที่ดังกล่าว มีการจัดระเบียบวินัยของสมาชิกสูง การแสดงออกเพื่อสื่อสารให้สังคมได้รับรู้ ไม่สามารถอธิบายด้วยตัวเอง ต้องอาศัยเสียงผู้ชาย จึงให้ความสำคัญกับระบบอาวุโส เชื้อฟิงผู้นำและสามี

ดังนั้นในจังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้หญิงกลุ่มดัลลีซจึงปรากฏอยู่ในนักการศึกษา ทำการค้าและการเกษตร ด้วยเหตุนี้ผู้หญิงมุสลิมที่เคยทำงานนอกบ้าน เมื่อเปลี่ยนศาสนาและแต่งงานจึงได้ออกมาประกอบอาชีพภายในบ้านแต่สิ่งเหล่านี้กลับส่งผลดีกับครอบครัว เพราะพวกเธอสามารถทำหน้าที่เป็นภรรยาและมารดาได้สมบูรณ์มากขึ้น พวกเธอเลือกเส้นทางนี้เพื่อที่จะมีชีวิตที่สอดคล้องตามหลักการอิสลาม สถานะของผู้หญิงมุสลิมที่ดำรงอยู่ หากไม่ปรับตัวจะทำให้เกิดความยากลำบากต่อการใช้ชีวิตทุกมิติ เพราะการถูกจำกัดโดยพื้นที่ จึงเกิดการจำกัดความสัมพันธ์ของกลุ่มมัสตูรา ผู้หญิงมุสลิมช่วยให้เกิดพื้นที่ของการสร้างความเข้าใจในการปรับตัว มีความเข้มแข็ง และเชื่อมต่อกับความสัมพันธ์กับชุมชนมุสลิม

6. บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้หญิงมุสลิม กลุ่มดัตบลิซ ในจังหวัดนครศรีธรรมราชนั้น สามารถปรับตัว และก้าวสู่ศาสนาใหม่และสังคมใหม่ ตามบริบทของแต่ละคน มีการปรับตัวด้าน บทบาทหน้าที่ เพื่อตอบสนองต่อความมั่นคงในชีวิต และต้องการการยอมรับจาก สังคมใหม่ที่อาศัยอยู่ ทั้งนี้สังคมใหม่มีส่วนในการผลักดันให้ต้องปรับเปลี่ยน บทบาทหน้าที่ให้เป็นอย่างวิถีชีวิตของมุสลิม จากเรื่องเล่าของผู้หญิงทั้ง 6 คน เห็น ได้ว่าพวกเขาพยายามปรับตัวทุกแง่มุมทุกบทบาท โดยเฉพาะมิติที่กลุ่มดัตบลิซเน้น ความสำคัญ ได้แก่การเป็นภรรยา ความเป็นแม่ในครอบครัวมุสลิม สมาชิกของ ชุมชน และสมาชิกของกลุ่มดัตบลิซ นอกจากนี้ผู้หญิงมุสลิมยังคงเป็นส่วนหนึ่ง ของโครงสร้างทางสังคมเดิม และต้องการที่จะมีความสัมพันธ์ในทุกรูปแบบกับ เครือญาติในศาสนาเดิมในหนทางที่ไม่ขัดต่อหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม การที่ ผู้หญิงมุสลิมและครอบครัวสามารถกลับคืนสู่การยอมรับของครอบครัวเดิมได้ ชุมชนดัตบลิซถือว่าเป็นการดะอวะฮ์อีกรูปแบบหนึ่ง เพราะต้องตอบคำถามและ สร้างความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักคำสอนแก่บุคคลต่างศาสนิก ที่ตั้งคำถามกับ ปรากฏการณ์ภายนอกและการปฏิบัติตนในชีวิตประจำวันระหว่างที่ผู้หญิงมุสลิม ใช้ชีวิตร่วมกันกับครอบครัวเดิมในบางเวลา โดยกลุ่มดัตบลิซเชื่อว่าคำถามและ คำตอบเหล่านั้นจะส่งผลให้ผู้คนในสังคมเกิดความเข้าใจในศาสนาอิสลามมากขึ้น

บทความนี้สามารถถ่ายทอดเรื่องเล่า สะท้อนข้อมูลเชิงประจักษ์ได้เป็นที่ เข้าใจและขยายพรมแดนแห่งความรู้เกี่ยวกับผู้หญิงมุสลิมให้ปรากฏแก่สังคมได้ สามารถสร้างองค์ความรู้ให้กับสังคมทั้งยังเป็นประโยชน์ให้กับผู้หญิงมุสลิมใน การปรับตัวกับครอบครัวใหม่ สังคมใหม่ และบทบาทหน้าที่ในฐานะภรรยา และ มารดานอกจากนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังสามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยไปเป็น

แนวทางในการช่วยเหลือส่งเสริมมุสลิมอัลล์ฟ และสร้างกลุ่ม ชมรม หรือองค์กรเฉพาะที่เติบโตด้วยการขับเคลื่อนของผู้หญิงมุสลิมอัลล์ฟเอง เพื่อการอยู่ร่วมกันให้เป็นไปด้วยดี และเข้าใจกันมากขึ้น ซึ่งเป็นความคาดหวังที่จะให้เกิดขึ้นในชุมชนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราชและชุมชนอื่นอีกเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

กนกวรรณ สุทธิพร. (2553). วิธีวิทยาเรื่องเล่า. ใน *ท่าพระจันทร์สหวิทยาการปริทัศน์*. สืบค้นจาก

http://tpir53.blogspot.com/2010/11/blog-post_15.html

กิฬะห์ ดาราภัย. (2563). *การปรับตัวของผู้หญิงมุสลิมอัลล์ฟ (มุสลิมใหม่) กลุ่มตำบลสี่*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์).

ปริญญา ประหยัดทรัพย์. (2562). *การเข้ารับอิสลามของต่างศาสนิกในประเทศไทย: กรณีศึกษาผู้เข้ารับอิสลามในชุมชนมุสลิมพื้นที่ชายฝั่งอันดามัน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์).

ศรัณยา แสงมณี, มณี อาภานันท์กุล และ ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม. (2555). การปรับตัวของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองที่ทำงานนอกบ้าน. *Rama Nurs J*, 18(1), 119-133.

สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร. (2563). *การปรับตัวในพื้นที่ชีวิตของนักศึกษาชาวมลายูมุสลิมไทยในประเทศมาเลเซีย*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์).

อับดุลเลาะ หนุ่มสุข. (2558). *มูอัลลัฟในสังคมมุสลิมไทย*. สืบค้นจาก

<https://www.islammore.com/view/4166>

Amporn Marddent. (2009). *KKHAO KHAEK interfaith Marriage between Muslim and Buddhist in Southern Thailand*. In W. J. Gavin, Chee Heng Leng and Maznah.Mohamad, (Eds.), *Muslim-non – Muslim marriage political and Cultural contestation in Southeast Asia*. (pp. 190-211). Singapore ISEAS Publishing.

Charoenwong, S., Chirawatkul, S., & Manderson, L. (2015). Religion Conversion is Changing Way of Life: Adaptation Process among Thai-Isan Women with Conversion from Buddhist to Islam. *Journal of the Psychiatric Association of Thailand*, 60(4), 317-330.

Riessman, C. K. (2005). Narrative Analysis. *Huddersfield*, 30, 1-7.

Strub, A. F. (2015). *Agents Unto Themselves: Reconstructing the narrative of women's roles in the Anglo-Saxon Conversiona*. (Master's Thesis, Missouri-Kansas University).